ZA VJERU I DOM

LIST NAMIJENJEN KATOLIČKOMU ŽENSKOM OBRAZOVANOM SVIJETU.

IZLAZI MJESEČNO NA DVA ARKA, A CIJENA MU JE NA ČITAVU GODINU 3 K., ZA UČENICE 2 K., KOJA SE UPLAČUJE I UTUŽUJE U ZAGREBU.

UREĐUJE
LITERARNA SEKCIJA MARIJINE KONGREGACIJE UČITELJICA U ZAGREBU.

ZA UREDNIŠTVO ODGOVARA
HERMA KÜRSCHNER.

Br. 3. **God. V.**

U ZAGREBU 1912.
TISKARA HRV. KATOL. TISKOVNOG DRUŠTVA.



ZA VJERU I DOM

LIST NAMIJENJEN KATOLIČKOMU ŽENSKOM OBRAZOVANOM SVIJETU.

BR. 3. ZAGREB, 1. OŽUJKA 1912. GOD. V.

VUGA.

Dr. Fran Binički.

Strašni kagan sjedi pod šatorom bielim,
Čelo mu se mršti, oko mu se muti,
U daljinu zuri, kano oro suri,
Što se u vis vije na smjeloj kreljuti.

U srcu se crni očaj s tugom roči,
Pa kameno srce nemilice para,
Jer avarska zviezda polagano gasne,
Jer avarsku silu silan Hrvat hara.

Pokraj sinjeg mora pobjednik se bavi,
Na otražju sreće avarske i slave,
A Avari nekad trepet i strâh svietu,
Izmučeni strepe u ringu kraj Drave.

A pet strašnih zmaja, pet junaka bana,
I zmajice dvije oštre ljute mače,
Da bez sitnog traga u zaborav vinu
Nekad nedobitne, hrabre osvajače.

Stoga šuti kagan, stog mu srce plače . . .
I ne može srca očajnog umirit
Cvila jadnog roblja, što u boju dobi,
Pa ga muči teškom mukom svakojakom,
Izmučeno šakom nemilom ga drobi.

Mrki kagan sjedi, mramorkome šuti,
Grobni mir oko njeg laku kreljut stere,
Sve se boji biesna kaganova gnjeva,
Koj sve srdit dere kano biesno zviere.

Grobni mir se stere.
Ali kakav poklič,
Kakva cika, buka, kano grom da treska,
Kano da se lomi pučina nebeska?
Divlji smieh se ori, divlja obiest zbori:
— Raduj nam se, sunce junačkih Avara!
Hrvatsku će slavu sakrit oblak tmasti,
Uskrsnut će naša sila, slava stara,
Avarska će sreća opet milo cvasti:
U našoj je ruci cvietak toplog juga,
Banica i zorna bojovnica Vuga!

Ko kad ranjeniku bolnom dah se vraća,
Uzbiba se srce, pa otvara oči,
Kaganu srce uzbiba se smjelo,
U nj mu nada svježe, slatko piće toči;
Iz šatora skoči kagan, k četi kroči,
Što pomamno igra i obiesno kliče:
— Zdravo, sunce naše, svieta pobjedniče!

Med četom je divna, ponosita žena,
Ko od traka žarkog sunca salivena.
Svilna joj se vrana kosa zrakom vije,
Žarko oko munje plamenice sije.

Pogledni je Kagan, srce zaigra mu,
U njem zraka, dosad neslućena bljesne,
Ko žarano sunce kroz debelu tamu;
Pa gdje vrele dosad olujine biesne,
Blagi mir se širi.

— Hvala, djeco, hvala!
Meko zbori kagan: — Ti ljepote mala,
Nedobitna moja hrabra protivnice,
Pogledaj me milo i razvedri lice!
Kagan će ti lijepoj raj na zemlji stvorit,
Robinju će rob te ko kraljicu dvorit.
Kaganicom ti ćeš izabranom biti.

Prezirno ga glednu banica, a kagan
Šapuće joj milo raznježen razdragan:
— Ne gledaj me tako, moje milovanje,
Draža mi i ljepša od najljepše sanje,
Sveg ću se okanit, za te sve pregorit,
Za tvoju ću sreću prošast svoju sorit,

A u zalog evo moje ljube prve,
Neka tebi služi, kaganice liepa;
A narodi naši, što se dosad mrve,
Nek se slože, zbrate i zajedno beru
Ove divne zemlje plode obilate.

Slobodna ko ptica možeš k braći prhnut,
I junačkoj braći ponosnoj dojavit,
Neka s tobom dođu pirnu slavu slavit,
Al mi riječ zadaj, da ćeš se povrnut.
Al banica mirno, prezirno mu vrati:
— Ko se topi, rado i slamke se lati.

Opojna su tvoja slatka obećanja,
Al ja odbih ljepše i bolje junake,
Jer ne želim muškog slatkog milovanja,
Svoje srce mlado svomu rodu dadoh,
Njemu želim biti svemu brižna mati,
Za njeg zadnju kaplju svoje krvi dati;
Al poštenja svoga ni za nj dati ne ću,
A kamo li sreću tvoje ljube kidat,
Na nesreći tuđoj sebi sreću zidat.
Sreća je zemaljska kriesnica, što sine
U mrklome mraku, pa u mraku zgine;
A poštenje sjaje, dokle svieta traje.
Moj će narod sebi zidat svojim marom
Stalnu sreću, slavu na potkladu starom;
Ne treba mu bratstva s krvnikom Avarom.
Al ja znadem, za čim tvoje srce žudi,
Kad slobodu dragu i sreću mi nudi . . .

Žacnuo se kagan, izdala ga nada,
Uzvari mu srce, al se silom svlada,
Pak će silom, mirno; — Liepa nestašnice,
Kad odbijaš sreću, ja te silit ne ću,
Jer ne uži nitko sreće silimice.
Ja ću ti slobodu dragu ipak vratit,
Al će braća dragu glavu ti pozlatit.
Stog im glasi glase, da ti glavu spase,
Nek ne žale huda napora ni truda,
Da im glavom kažem tvoje glave cienu . . .

Spazi Vuga liepa zamku sakrivenu,
Pa ponosna planu: — Znam ti tajne niti,
Prem ih znadeš vješto liepom rieči skriti:

I braću mi rado u ruke mi dobit,
Pa sve jadno roblje okrutno nas zdrobit;
Al ja ne ću braći izdajnicom biti.
Stog, krvniče grdni, više mi ne zbori,
Već me muči samo, na muci umori!

(Nastavit će se).



KATOLIČKA CRKVA I NAPREDAK.

Piše: TUGOMIROVIĆ RASTISLAV.

UMJETNOST.

(Nastavak).

Sasvim je naravno, da osoba višeg položaja zahtijeva oko sebe bolje i ljepše uređenje. Dolaze li velikani, banovi i kraljevi u koji kraj, sve se tamo preuređuje, uljepšava, a kuća, gdje će odsjesti, sja od nakita i cvijeća. A što su osobe svijeta prema gospodaru svijeta? Što kraljevi i carevi prema kralju kraljeva, prema Bogu?

Dakle nije čudo, što su već prvi kršćani sakrivajući se u katakombe nastojali, da i te podzemne tamnice budu što ljepše i svetih čina dostojnije.

Inter arma silent musae, tako je bilo Crkvi za ropstva obzirom na umjetnost. Istom po dobivenoj slobodi počela se Crkva sve više širiti i hramove na sve strane dizati. Otud nikoše i u crkvi razni stilovi. Da crkva bude što ljepša iznutra, uresiše je raznim slikarijama. Mnogi radnik — umjetnik — ovjekovječi u njoj ime svoje. Treba samo pogledati stare crkve. Umjetnost i ako crkvi godi, mnogo i stoji. Na tisuće i milijune izdale su crkve za svoje slikarije. Mnogi je slikar zaslužio koru hljeba kod crkava, a služi i danas.

Dok redovnici prekapaju stare listine i uče djecu, dotle mnogi pape obilno nagrađuju učenjake i umjetnike. Tako Leo X. U svoju državu zove učenjake i umjetnike sa svih strana svijeta. Za svako ih djelo obilno nagrađuje. Isto i kardinali.

Michel Angelo podiže kube na Sv. Petru. Rafael slika Vatikan. U palači Borghesa vidiš djela Praksitela i Fidije. Pape kupuju za skupe novce kipove Herakla i Apolona. U stare poganske hramove postavljaju se veličanstvene slike. Trajanov stup odavna ne bi stajao, da ga ne krasi kip sv. Petra. Gdje bi bio Panteon, da nije posvećen za službu Božju. Gdje kuća Tibura i Tuskula, da nije bilo siromašnih redovnika. A tko da izbroji sve one znamenitosti po Italiji i drugim zemljama, koje svoj opstanak imadu zahvaliti baš Crkvi.

No nije bio takav samo Leon X. već i drugi pape. I danas slovi slava Vatikana širom svijeta radi starina i umjetnina.

Pa što može biti zgodniji predmet umjetnosti od crkvâ. Ta one su kuće Božje. Udešene su za molitvu, za nešto veličajna i tajinstvena. Svi dijelovi crkve jesu i mogu biti predmet umjetnosti. A kakvu je opet uzvišenu građu dala crkva kistu, to ne može pero opisati. Čitaj sv. Pismo, pak ćeš na svakoj strani naći nešto, što kist može ovjekovječiti.

Achtermann Allegri, Tizian, Führich, Rubens, Van Dyck, Rembrandt, Tiepolo, Teniers, Tima da Conegliano, Palma, Dürer, Fra Filippo Lippi, Jardaeus, Guido Reni, Ivan Lanfranc, Dominichini. Guercino Correggio, Salvator Rosa, Bilimerti, Velasques, Murilo i dr. dobiše pobudu i slavu baš slikama, koje predstavljaju događaje iz Sv. Pisma.

A da i ne spominjemo Rafaela, Leonarda da Vincia te Michel Angela. Tko im se ne divi, tko ih ne slavi!?

Svijet i priroda daju umjetniku istina prilično građe za obrađivanje, ali je to daleko nezahvalnije od one, što je pruža sv. Pismo, Crkva i njezin nauk.

No možda Crkva ne haje danas toliko za umjetnost? Pače i više, jer se čovječji duh otuđuje vjeri. Danas se i u seoskim crkvama nastoji provesti kakav stil, danas i one žele da budu slikane, ma i manje vrijednom slikarijom.

OBRT I RATARSTVO.

U dvadesetom vijeku tako reći historija ne ima prave vrijednosti. Nju malo tko čita, a još manje do nje drži. A ipak je ona od velike vrijednosti po čovječanstvo. Ta tko bi sve zapamtio, tko vjernije događaje opisao, tko tolike osobe i godine pobilježio, da nije nje.

Vjerovati joj se mora, pa ma nešto i neugodna govorila. Znam da je modernim zazorna, ali što ćemo, kad je tako i nikako drukčije. Najlakše je kritizirati, tući po ovom i po onom staležu, ali je teško sve dokazati. Šta se već nije dosada proti kleru reklo, a ipak se njegove zasluge tim ne umanjuju, niti gube. Da u prošlosti nijesu ništa učinili, nego djecu učili čitati i pisati, već bi im slava bila velika. Ali oni su pošli i dalje.

Sve zahtijeva podlogu, pristojan život a istom onda se može ići dalje. Sit čovjek rado sluša ovo i ono i zanosi se za lijepim, a gladan najprije teži za svagdanjim hljebom.

Znali su to stari redovnici, zato i počeše prvi prednjačiti ljudima u ratarstvu i obrtu. Ponajprije se taj rad ograničivao na njihove potrebe a poslije i na potrebe cijele okoline.

„Dobri vjernici“ iz reda sv. Franje izrađuju sukno i istodobno uče djecu i dvore bolesnike. „Siromašna braća čizmari i krojači“ rade isto. Samostan Jeronimovaca izrađuje mnoge rukotvorine. Bene-

diktinci se bave zidarijom. Redovnice predu platno. Flandrijsko pivo, arcipelaško, talijansko, francesko i španjolsko vino uzgojiše većinom redovnici. Salezijanci uče djecu širom svijeta svaki obrt. Iz njihovih zavoda izlaze glasoviti obrtnici. Cistercite opet prave sukno, pivo, vino, likere, čokoladu, goje blago i obrađuju zemlju.

Krčenje zemlje, pravljenje putova, povećanje sela i gradova, uvađanje kanala, tvornice, vanjska i nutarnja trgovina sve nalazi korijen u crkvi. Od starih divljaka treba učiniti pitome i za rad sposobne ljude. Gdje se nastani Crkva nestaje pustoši. Divlje šume, nepristupne bare, ogromne pustare postaju najednom izvor blaga i bogatstva. Oranice i vinogradi pjevaju slavu redovnicima.

Benediktinci su prokrčili na tisuće milja zemlje. Sv. Bonifacij radi sa svojim redovnicima svaki posao. Dok ne bijaše putova i cesta, opasno je bilo putovati. I tu dolazi u pomoć redovnička ruka. Grade samostane i utočišta. Dočekaju ljude i daju im opskrbu za tri dana i do drugog samostana. Na vrh divlje gore Ruerja stoji još i danas živi spomenik. A stoje i drugi u koje često zalaze ljudi svake dobe, svake narodnosti.

God. 1600. primila je gostoprimnica Sv. Filipa Nerija u Rimu 4.450 tuđinaca. Svakog opskrbila hranom, stanom i inim potreboćama za tri dana. A tko će izbrojiti sve druge, koje s dana na dan dočekuju i dvore goste i putnike. Zaviri i danas u hodnike samostana, sjemeništa, orfanotrofija, konvikta, biskupija, — osobito u podne — pak ćeš vidjeti, kolika tu sirotinja badava jede.

Javno je poznata i u najnovije vrijeme briga klera za dobro naroda. Tko ima od njih veći udio u udrugarstvu? Pitaj Kranjsku, Korušku, Štajersku, Dalmaciju, Istru, Bosnu, Hrvatsku i dr. zemlje, pak će ti već odgovoriti.

Poznato je i to, da Crkva i danas sprečava lihvu i kamatnjaštvo, i kad bi države poslušale njezin nauk sasvim bi drukčije izgledalo lice zemlje. Ne bi razni spekulanti, židovi i framazuni zatirali narod, već bi taj narod bio svoj na svome, slobodan, a ne tuđi rob. Ne bi s jedne strane bio četveropreg i zlatne kočije, a s druge masa raje, koja za hljebom viče. Ne bi se na ratištima u ludo gubile ljudske glave, prolijevala tolika krv, već bi se pravda i istina krojila, narod na dobro, a ne na zlo upućivao.

GLAD I SAMOSTAN.

Sirotinje je bilo a i bit će je do vijeka. To sam Krist potvrđuje. A naš narod kaže, da nije sirotinje ne bi ni sunce grijalo. To je dakle nešto naravna. Dođe li pak kakova kužna bolest ili elementarna nezgoda, tad se bijeda i nevolja povećaje. Živjeti se mora, no ne ima što jesti, red je — prositi. Lako je reći prositi, ali kod koga. Mnogi bježe, skrivaju se i zaključavaju, čim naslute prosjaka, osobito za raznih bolesti. Kud će dakle sirota nego u samostan? Tamo vlada drukčija ljubav, drukčija požrtvovnost, drukčiji duh prema čovjeku siromaku. I zato nije čudo, što isti protestant Neander silno hvali požrtvovnost samostana.

God. 539. bio je glad u Kampaniji. Sv. Benedikto podijeli sve. Na koncu mu osta samo 5 hljebova za sav samostan. Premontreski samostan hrani za glada svaki dan 500 ljudi, dok nijesu sve potrošili. Zamoliv svog utemeljitelja sv. Varberta, da im pomogne, posla im nešto novaca, što ih je dobio na dar i ujedno zapovijed, da još 150 ljudi hrane.

God. 1146. u samostanu Clairvax često je puta u jedan dan nahranjeno 10.000 ljudi. O. Rudolfo hranio je 1151. gotovo svaki dan 5000 ljudi. Divne su riječi Rainalda, koji ovako vapi: „Jao nama, ako samo jedan siromak umre od glada na našim vratima, dok imamo i najmanji komadić kruha“. Ne manje spomena vrijedne i one Volkvina, koji odvrati konobaru, kad mu je došao javiti, da ne ima više hljeba: „Gospodin, koji je sa 5 hljebova i dvije ribe nahranio 5000 ljudi, uzdržat će i nas sa siromasima. Ako oni umru, rado ćemo i mi — to je volja Gospodnja. Dok česa ima neka se dijeli“.

God. 1197. samostan u Vesfariji založi knjige i sv. posuđe za žito. Opat Vilhelmo god. 1303. i 1304. posla braću u prošnju, a pučanstvu dade poklati 3000 goveda. God. 1316. hranio je samostan Riddeghausen svaki dan od korizme do žetve više od 400 ljudi. Samostan Salem podijelio je u tri mjeseca preko 20.000 milostinja. Na gori sv. Bernarda u Franceskoj za skupoće 1847. dobilo je 36.000 ljudi potporu, da se prehrane, a 12.000, ih je bilo dobro primljeno u samostanu i njegovu imanju.

Poznato je nadalje i to, da su mnogi samostani za skupoće prodavali svoje žito narodu ispod svake tržne cijene. Često su opet išli u tuđe krajeve na lađama i vozili žito i to narodu dijeliti. Beda posudi 200.000 K i doveze žito iz Italije u St. Gallen i tako oslobodi narod od glada. Tako su radili i ostali samostani, poglavito oni u Engleskoj, Njemačkoj, Franceskoj i Španiji. Opat Leopich St. Albanski (Engleska) dade u gladnoj godini 1000. — sveto posuđe prodati i dade siromasima, kao i sakupljeni novac za crkvu. Leofried, opat istog samostana proda sve samostanske dragocjenosti — zlato, srebro, posuđe vlastitog stola — samo da uzmogne išto pomoći sirotinji za općeg glada.

God. 1191. bio je glad u Španiji. Da utaži glad sirotinji, proda sv. Dominik sve svoje odijelo i knjige. Upitan zašto je i knjige prodao odvrati: Kako bi ja mogao iz ovih mrtvih pergamena učiti, kad vidim ljude umirati od glada. Opat Bertholfo dade razbiti zlatnu i srebrenu umjetninu u crkvi, da lakše proda i za ubrani novac prehrani sirotinju. Isto je učinio i sv. Benogni u Dionu.

Još bih mogao nabrojiti ovakovih činjenica, no mislim, da ih je dosta. Kod „mrtve ruke“ ipak je dosta utjehe. Više nego kod daleko bogatijih Rotšilda, Rochfelera, Adlera, Bebela itd.

Bogataši kad daju koji novčić ogledaju ga 10 puta, a stotinu nepotrebnih riječi izriču nad bijednikom, kao da je od obijesti gladan. Uvaži li se, da je danas imutak Crkve upravo mizeran prema kapitalistima, tad je jasno, tko je pravi narodni prijatelj.

Ovoga bi se mogli sjetiti i mnogi naši naprednjaci, koji su se iškolali novcem svećeničkim i za njihovim stolovima čorbu srkali. Sad su ti popovi lopovi, a nekad su bili dobrotvori. O tempora, o mores!

VJERA I OTADŽBINA.

Postoji jedna ljubav, koja ima osobitu moć, jer čini narode bogatima i jakima, spaja duhove odstranjuje razdore, zaboravlja na osobgatima i jakima, spaja duhove odstranjuje razdore, zaboravlja na osobnosti, ulijeva na razvalinama hrabrost i vodi zastavu na putu pobjede. Ljubav je to prema domovini. Ali što je domovina? Domovina je zemlja otaca naših, zemlja, u kojoj su živjeli i umrli, zemlja, koju su natopili svojom krvi, oplodili svojim znojem, zemlja u kojoj počivaju kosti njihove i govore o njihovoj krjeposti. To je ono ognjište, koje nam doziva u pamet mnoge mile uspomene. To je zemlja, u kojoj živu otac, mati, braća, setre naše. To je ona zastava, koja je vodila oceve naše do pobjede, to je sv. groblje, u kojem počivaju kosti njihove. Domovina, to su naši pjesnici, govornici, umjetnici, mudraci, to ona viteška četa mučenika, koji su ponos Crkve. To dugi niz predaja i besmrtnih djela, to je jezik, kojim govori cijeli hrv. narod.

Bila nam domovina kakva mu drago, siromašna, poharana, izdana, neslobodna, ipak ništa ne može naše ljubavi do nje oboriti. Ona nam je pače tim slađa i milija, čim je veći bolovi i žalosti muče. Ali i domovina bez vjere i Boga je slaba. Atena, dok je vjerovala, bila je nepobjediva, a čim izgubi vjeru, Macedonac je zauze. Numa kralj rimski spoznaje to i zato zapovjeda i uređuje bogoslužje. Solon, Lykurg, Wašington rade i misle to isto.

Pro ara et Focis. Za krst časni i slobodu zlatnu. Što Bog dade i sreća junačka. Sve za vjeru i domovinu. Bog i Hrvati. Sve ove devize govore jasno, da s otadžbeništvom mora biti skopčana i vjera, jer je ona stup države. Bez vjere ne ima junaštva, zanosa, hrabrosti, već se ostavlja zastava i bježi.

No vjera se i protivi nekoj ljubavi domovine, a to onoj, koja služi za izliku ljudima, koji traži sebe i svoju korist, pod kojom se krije izdajstvo, anarhija i ropstvo naroda. Ljubavi, koja hoće učiniti domovinu velikom, slobodnom; ujedinjenom, obogatiti je znanošću, umjetnošću, knjigom, vrlinama, učiniti je boljom i sretnijom, nije se vjera nikad protivila.

Ta u samom sv. Pismu imamo krasnih primjera o ljubavi domovine. Judita, Estera, braća Makabejci te sam Spasitelj su najljepši primjeri ljubavi domovine. Spasitelj plače nad nesrećama, koje su stigle domovinu, lijeva suze nad Jerusolimom, okuplja sve oko sebe, pomaže im u nevolji, a ženama, koje ga prate na Kalvariju, govori: Ne plačite nada mnom, već same nad sobom i djecom svojom.

Prvi kršćani — premda pod poganskim carevima — brane domovinu od svih neprijatelja tako da im se diviti moramo. Sv. Ambrozij doveden na biskupsku stolicu nauča ljubiti Boga i domovinu. A sv. Toma kaže, da je najčistija ljubav domovinska. Veliki papa Leon XIII. u enciklici „Sapientiae Christianae“ govori izrično: „Domovinu ljubiti i braniti nalaže nam prirodni zakon toliko, da se dobar rodoljub ne ustručava ni smrt podnijeti za domovinu“. Biskup pak Ireland: „Gdje ne ima ljubavi prema domovini, tu je porušena ljudska narav“.

Navalivši barbari na Evropu svladani su od čvrsto vjerom uzgojenih junaka. Hrvatska, Španjolska, Ugarska, Poljska, Engleska, Franceska i Švicarska ojačane vjerom čine čudesa. Hrvatski se narod ne bi mogao 400 godina boriti, da ga nije bodrila i jačila vjera.

Tko ljubi domovinu, on ljubi i svoju braću, on se uči pregarati, a ovo oboje nauča vjera. Uzmi narodu vjeru, uzeo si mu i ljubav, — ostaje čisti egoizam.

Gdje su žrtve, gdje viteška djela u onih, koji se rugaju vjeri? Robuju svojim strastima, obuzimlju ih antipatije prema svemu, što nije kao oni. Zajedno s domovinskom ljubavi je skopčana i dužnost, a ova se ne izvršuje, gdje se ne vrši dužnost prema Bogu i bližnjemu.

Toma canterburyjski ovjenčan je mučeničkim vjencem za Anglosase. Pape zaustavljaju divljeg Atilu i Alarika, da ne idu na Rim. Sv. Ivan Trogirski, Kapistran, Berislavić, Mesić, Imbrišimović, Fintić zapisani su zlatnim slovima u povijesti naroda.

A zar nije Kvaternik onda najljepši, kad ne će da ostavi vjeru otaca, premda bi mu „pravoslavlje“ u Rusiji bilo to dobro nagradilo. Njega vjera u svem hrabri, vjerujući pada, da se za njim stotina drugih povede. Pada da domovini pomogne.

ZAGLAVAK.

Ukratko pobih razne prigovore, koji se često čuju. Izgledat će kome možda predugačko, no pomisli li se na opširnost teme, tad je ova radnja upravo neznatna. Ta o ovom bi se dalo napisati knjižurine. Ali čemu? Tko istine ne vidi iz malo, ne bi ni iz puno.

Crkva se ne boji pravog napretka već polutanstva; ne boji učenjaka već zasljepljenika à la sljedbenici Masařika, Haeckela, Drtine, Jodla i dr., no ni ovi je ne će oboriti, jer im je umovanje bez dovoljna dokazivanja — puke fraze i hipoteze, jer Crkvu čuva sam Bog.

Pošten čovjek, ako nešto ne zna, — istražuje, i istom nakon toga govori, a inače muči.

Protestanski publicist Macaulay kaže: „Svaki se čas govori, da je napredak prosvjete neprijatan katolicizmu. Mi bismo to vjerovali, no sumnjamo veoma, kad gledamo, da silna otkrića ljudskoga duha u području prirodnih znanosti njemu nikakove štete ne naniješe dapače još više, mislimo, da svaka promjena, što se zbila, ispade na ukras katolicizmu“. A Alesk. Tocqueville veli: „Restauriranje povijesne znanosti jest restauriranje katolicizma“.



TKO SI TI?

Oj čudna prikaz' tajnovitih zjena,
Ta tko si ti, zar puka možda sjena,
Il duh si pako ideala mog?

Koj' izdahnu sred ovih svjetskih zala,
A jedva sam ga, jedva upoznala,
Sa svijeta nesta već uzora tog!

Il' sjen' si sreće, što svijetom vrluda,
A pomamni te ljudi traže svuda
Dok rijetki sretnik, koj' te može nać!

Il' genij ti si vjere, pa te lude
Iščupat žele sa zemaljske grude,
A stobom će im jadnim sunce zać!

Oj dođi bliže, ti ljubimče bijednih
Ispravi žića salomljenih, žednih,
Rasvijetli za njih ovu tamnu noć!

Preteška borba lomi srce vruće
Oj pruži njima vjere oživljuće,
Na tvoju stazu da uzmognu doć!

Kad već si ovdje, ne odlazi hladan
Ne ostavljaj ih, vidiš svijet taj jadan
Bez vjere, vlada njima đavla moć,

Dok ime tvoje tol' je puno čara,
Oj ulij njima svoga svetog žara,
Da uzmognu za navjek s tobom poć!!!

Ljubica Kovačić, učiteljica.

KONFERENCE KRŠĆANSKIM ŽENAMA.

DUPANLOUP.

„Znameniti ovaj biskup napisao je mnogo vrijednih knjiga, no ne znam da li je napisao korisnije“. Tako reče nadbiskup pariški Hippolyte Guibert izdavatelju knjige „Conférences aux Femmes chrétrennes par Mgr. Dupanloup“. Te je konference Dupanloup držao kršćanskim ženama u Orleanu, u doba, kad je, kako se u predgovoru pomenute knjige veli, tamo zavladao neobično svjetski duh, koji je ugrožavao dobre običaje orleankinja. „Ali one su imale biskupa, budnog čuvara“. „Riječ biskupova se slušala“ i veli se dalje u predgovoru, „Orleans poprimio je opet doskora svoju običnu fizionomiju, posta grad kršćanski i ljubezan“.

U prvoj konferenci nabraja Dupanloup vrela iz kojih crpa: Sv. pismo i liturgiju. „Evo njegovih riječi: Vrijednost žene čini mi se tako velika, njezine dužnosti tako važne, da ne mogu, a da joj ne posvetim osobito zanimanje. Ovog jutra misleći na ovaj sastanak listao sam Sveto Pismo. Tu sam čitao o kršćanskoj ženi pohvalu kojoj ćete se same čuditi: „Kao sunce, kad se uzdiže na visine nebeske i obasjava svijet, tako je i krjeposna žena sjaj svoje kuće“. Evo, čemu vas sâm Duh Sveti poređuje: sa stvorenjem svojim najsjajnijim i najblagotvornijim; ono što je sunce prirodi, vi ste obitelji. Kreposna žena mora u kući svojoj sve oživljavati, biti svojoj okolini radost i svijetlo. „A majka“. Što sve ne rekoše svete knjige o dostojanstvu majke. Majka je remek djelo Božje, i kad je hotio da nam dokaže barem donekle svoju dobrotu, svoju nježnost, dostojao se svoje srce porediti s majčinim.

A kada je sunce, da se opet poslužim primjerom Sv. Duha, zastrto oblacima i maglom, sve je tamno, sve je žalosno; tako i u domu, gdje žena, koja bi morala sve oživljavati i razsvijetljivati, dopusti, da potamni zraka njezina dostojanstva, njezine moralne ljepote, sve tad trpi, sve klone, sve gasne. Sv. Pismo ima za takovu ženu, koja ne razumije svoje dužnosti, koja nema vrlinâ i kreposti, riječi strašne: „Ništa nije tako pogibeljno, kao otrovnica, tako nema ni jeda gorega, nego jed žene. Bolje je stanovati s lavom ili zmijom nego zlom ženom. — „Bolje je, veli se dalje, sastati medvjeda ili hijenu na rubu šume“.

Čast oca bez dvojbe naglašuju vrlo sv. Knjige, ali tako rekavši više još naglasuju dostojanstvo majke. Duh Sveti ima riječ, koja dobro pokazuje, što je žena, majka pred Bogom: „Kletva materina iščupa i iskorjenjuje život do temelja“.

To će reći, da je dostojanstvo žene uzvišeno, njezin upliv velik; da ništa nije slično onoj ljepoti duše, do koje je ona kadra da se

uzdigne, ali ni misernosti, do koje može da padne. Fénelon reče ženama, da su svemoguće u dobru i zlu.

A ja, ja želim uzdignuti vas do ovih visinâ, a očuvati vas ponorâ, hoću da žene i majke, koje me slušaju saznadu veličinu svojih dužnosti, da znadu što Bog od njih traži, i kojim sredstvima, po kojim krepostima mogu biti dostojne Boga, koji ih je stvorio tako velike i Isusa Krista, koji ih je uzdignuo tako visoko. Nikada nisam življe osjećao važnost, ljepotu i odgovornost moga svetoga zvanja.

I govoreći vam o stvarima tako uzvišenim, tako delikatnim i važnim, sretan sam, da ono što vam kazujem, uzimam iz sv. Knjigâ, to će reći, od najvećega svijetla i autoriteta, što ovdje imamo, da nam svijetli i da nas vodi, jer ovo svijetlo i autoritet od Boga je, koji se udostojao govoriti nama na usta nadahnutih pisaca. Misli, koje ću vam kazivati, nijesu misli moje, već Božje.

Držim, da će vam koristiti govorimo li vam o sv. Knjigama i načinu kako da se čitaju. Ima vrlo krivih ideja o tome, a u naše doba prestao je običaj da se čitaju sv. Knjige. Pogrješno je shvaćanje, da sv. Knjige nijesu za čitanje svjetskih ljudi, već samo za redovnike i seminare.

Sv. je Pismo kako znadete riječ je Božja. Sv. Pavao veli ove važne riječi: „Sve, što je napisano u sv. Knjigama, sve je napisano po nadahnuću Božjem, i u korist našu, da nas prosvijetli, da nas opomene i u pravednosti pouči". Pomno čitanje sv. Knjiga, za nas je dakle vrlo probitačno.

Da li su vjernicima prvih vremena bile sv. knjige dobro poznate, o tom čujte Fénelona: „Sv. Krisostom veli da osjeća veliku žalost, jer mnogo vjerenika ne sluša kako valja sv. Pavla, i da neznanje mnogih ide tako daleko, da ne znadu ni broja poglavljâ". A zar se to ne može i o nama reći? „To dolazi i odatle, jer ne će da marljivo u svojim rukama drže sv. Pismo. Krisostom dovršuje ovim potresnim riječima: „Oni, koji odvraćaju pogled od svijetla sv. Pisma, lutaju i padaju često u pogrješke".

Sv. Jeronim, taj veliki voditelj dušâ, u kojega su u Rimu tražile savjeta i najodličnije gospođe i one žene, koje se povukle u samoću svoje kuće: Pavle, Marcelle i Eustakije. Među ostalim savjetovao im je, da čitaju sv. Knjige ne samo u latinskom jeziku, već i u grčkom, kojeg su govorile, kao i latinski, pače neka ih čitaju i u hebrejskom; jer one bijahu tako revne, te su naučile i onaj jezik, kojim je veći dio naših sv. knjigâ bio pisan. On piše Eustakiji kćeri sv. Paule, kojoj ne bijaše još dvadeset godina: „Čitaj bez prestanka sv. Pismo; neka te san nađe sa sv. Knjigama u ruci, a kad ti glava klone od umora, neka klone na stranice sv. Knjigâ". A Leti snahi iste sv. Pavle veli: „Ne idi nikada na počinak prije, dokle tvoj rad nijesi završila ovim čitanjem". A u listu, što ga piše istoj mladoj gospođi o uzgoju njene kćeri, male Pavle: „Već u njezinoj nježnoj dobi uči ju naše mile psalme; a kad poodraste neka boravi u svetištu sv. Pisma".

Citirajući ovaj list veli Fénelon: „Kad je taj sveti učenjak zahtijevao, da mlada djevojka tako uči sv. Pismo, slijedi da tog čitanja treba i odraslima, a napose pobožnim ženama".

A ja vam velim: Kada su otmjene Rimljanke tako njegovale študij sv. Pisma, zašto ne bi i majke same i danas čitale i priučavale svoje kćeri tome čitanju.

Zašto ne bi vaše kćeri znale na izust pojedine, osobito lijepe stranice iz sv. Pisma, odabiruć one, koje najviše odgovaraju njihovoj inteligenciji.

A danas, koliko je kršćanka, pače i pobožnih, koje bi znale reći od kojih sve knjiga sastoji biblija.

Biblija sadržaje sve što moramo vjerovati i raditi, prikazuje nam cijelu religioznu povijest čovječanstva. Počinje stvaranjem svijeta, a svršava opisom vječne slave na nebesima.

Biblija nije jedna knjiga, ona je zbirka različitih pisama, sastavljenih od raznih pisaca i u razno doba, a ipak sastavljena jedinstveno, neprispodobivo lijepo, božanski.

Ona je nadalje blago objavljenja Boga čovjeku, o njoj kaže sv. Jeronim: „Pitam vas ima li ljepše zabave, no razmatranje sv. Pisma? Upoznati mudrost Božju, promatrati riječi, koje nam kazuju njegove vječne misli, ima li šta tome slična? Ova mudrost božanska, kojoj se budale ovog svijeta rugaju. Pustite neka se rugaju, a mi si smatrajmo srećom razmatrati dan i noć zakon Božji i junački odbijati valovlje vjekova".

Sv. je Crkva videći zloporabe nekih heretika ograničila čitanje sv. Knjiga, te je dodala prevodima opaske, da ju laici mogu čitati bez pogibli; ali nikada nije vjernicima zatvarala vrelo svijetla. Preporuča se također da se knjige izabiru po savjetu mudrog duševnog vođe, da se čita ona, koja najviše koristi pojedinomu.

Sv. knjige bit će vrelo iz kojega ću crpsti ove konference. Pouke, koje ću vam dati biti će Riječ Božja; moj će posao biti, da pred vašim očima otvaram te sv. stranice, da vidite sadržaj njihov.

Božanski smisao sv. Pisma je biser skupocjen, je dragulj, koji valja tražiti, i koji nas udivljuje kad ga nađemo. Kao što u pramaljeće, prije no što je procvalo svekoliko cvijeće, koje razveseljuje vaše oko, gledate polja, livade, gaje i rosu što dršće na travi, pa kad odjednom zraka sunčana otkrije vam ljubicu ili jaglac sakriven u travi, šta je ugodnije oku vašemu? — Tako je i u sv. Pismu. Zraka božanska rasvijetli vam časomice biser i dragulj, koji duša vaša do tada nije opazila.

Prevela *Herma Kürschner.*

JA NE ZNAM.

Ja ne znam što je zdvojni vaj ni tuga,
I ne ću da mi duša jad poznaje,
Prem radost svijeta nije moja druga,
Ja ipak znadem blažit duše vaje . . .

Ja ne znam što je zdvojni vaj — nesreća,
I ne ću tražit ljudi da me znadu,
Kud tužna stupam trnje mjesto cvijeća,
A ipak ne znam uzrok teškom jadu.

Ja ne znam što je zdvojni vaj ni muka,
I ne ću da znam uzrok gorkoj suzi,
Kud hodam svud me vodi blaga ruka,
I kaže stazu gdje su neba — kruzi . . .

Ja ne znam što je zdvojni vaj ni rana,
Ne tražim da mi dušu itko shvaća,
Ma bol je blaga — — ah blaga i tihana,
A takva žrtve k Bogu — — samo jača . . .

Da, znadem bol — što malo za nju znade,
Ta velikoj većini i ne voli,
Da — ima bola manjina ih imade,
To pjesnici su — to njihove su boli . . .

Miroslava.



CVIJET SREĆE.

(Iz poljskoga prev. ZORA HEGEDÜS).

Ne jedamput ču dijete, kako ljudi govorahu: „sreća“.

Što je to sreća? — Upita majku, gledajući radoznalo svojim očicama u zabrinuto lice majke.

„Sreća, dijete moje, to je sudbina“, reče opetujući tu riječ, jer nije znala, kako da maloj djetinjoj glavici tu čudnu riječ „sudbina“ rastumači. „Sudbina, dijete moje, takav je cvijet, kojeg se teško dostati“, reče majka.

„A da li je taj cvijet lijep?“

„Da li je lijep? Krasan! Gledajući u nj raduju se oči, a srce se širi od milja“.

„Majko, ja hoću taj lijepi cvijet. Kaži mi, gdje on raste, a ja ću ga poći potražiti i donijet ću ga za te i za se“.

„Sada nije za tebe ići za tim cvijetom“, govoraše majka ljubeći crnokosu glavicu svog sinka. „Ti si još slabašan, a to je daleko, daleko za vodom. Sad je tebi i bez njeg dobro, a kad porasteš, sila nakupiš, onda ćeš poći“.

„Ne, ja ne ću onda, ja hoću sada. Kaži mi, gdje je?

I „reci“ i „kaži“ čavrljaše dijete, a majka, da ga umiri, pristupi k prozoru i pokaže na potok. (Njihova kuća stajaše na brežuljku, a pred kućom nalazio se potok).

„Čak tamo za potokom, vidiš li?“

„Vidim majčice, vidim! Njih je tamo cijela livada. O, kako su krasni, kako divni! Jel' to daleko?“

„Dakako daleko! Valjda ne vidiš? Henj, tamo za vodom“.

„Čak za vodom?!“

I zamisli se dječačić. Pozorno — pozorno gledao je svojim velikim sinjim očima u daleku daljinu, gdje se vidokrug već slijevao sa žuborećim talasima vode.

„Majko!“ — radosno zaviče dijete trgnuvši se naglo iz dugog razmišljanja — „znadeš što, majko?“

„Što, dijete?“

„Ja već znam, al ne ću ti reći!“

„Ta zašto ne?“

„Zar ne, ti bi se ljutila na me“.

„O, ti moj nevaljanče, zar ne znaš, da majci treba sve kazati?!“

„Znam, ali sve ipak ne ću kazati“, ponovi dječak i položi svoju rudastu glavicu na majčine grudi.

Zamalo ležao je u svojoj malenoj postelji. Majka govorila je s njime molitvu, kazala mu da reče Isusu, da ocu braći i sestricama uzdrži zdravlje, pokrila i prekrstila ga rekavši „Spavaj!“ I zaista. Zatvorio svoje očice i pričinjao se, ko da spava. Dapače i hrkao. Ali spavao nije, jer čim se majka na prstima udaljila od njegovoga kreveta i zatvorila za sobom vrata, podigne on vjeđe.

U sobi bilo je jasno. Svijetlo mjeseca prodiralo je kroz okna i oblijevalo je svojim blijedim svijetlom slike po stijenama i cijelo pokućstvo. Pod prozorom biglisao je slavuj, a daleko od potoka čuo se žubor vode. Malo po malo, kotrljali se njeni talasi, ko sitni nabori na licu starca i udarali o brežuljkasto korito. Ovo ih odbije od sebe ko napast, a voda se onda vrati na čas da udari ponovno. Dječak stane prisluškivati.

„Dječačiću“, zove me. Govori, da će me prenijeti ća tamo daleko na livadu, gdje ima mnogo „sreće“.

Ona cvijeta. Nijedan cvijet ne cvate tako lijepo. Zašto ljudi ne beru taj cvijet? Aha! Jer ga se ne mogu dostati. Jer ne znaju, kako preko vode proći.

Ali ja znam. Da bi samo majka skoro usnula i da skoro svane, pa idem.

Idem! Mjesec svijetlio je sve to jasnije, slavuj pjevao bez prestanka a talasi žuborili.

Dječak nije spavao, misleći na rajski cvijet sreće. Ponoć minu. Sjetna kratka noć svršava. Zora će. Na obzorju pojavi se njen slabi trak, koj je bivao sve to jasniji. Gasile se zvijezde, jasnilo se nebo. Slavuji utihli. Dunuo jutarnji vjetrić, na cvijeću zatreptala rosa. Voda žubori. Dječak nije spavao. Njegove grudi nadimale se, oči krijesile, a obrazi gorjeli. Podigao glavu, rukama upro se na postelj i sjeo. Tren prisluškivao. Svi su u kući spavali. Dapače i velika crna mačka, koja se obično u to doba naganja s miševima, ležala je kraj peći, ko gruda crne zemlje. I ona je spavala. Dječačić ustane, došulja se k prozoru, koji potiho otvori i budući nije bio visok, provuče se kroza nj napolje. Sav se stresao. Mrzla rosa nakvasila je njegove tople noge, a jutarnji hlad obuze ga. Stane bježati i ugrijavši se dođe do obale, do koje ga zanesle njegove drobne nožice. Stane. Žubor vode pričinjao mu se sad mnogo ljepši no prije. Sada je sasma jasno čuo, kako ga moli, da se baci u njen hladni ogrljaj. Hajde, kaže, ja ću te prenijeti na drugu stranu, tamo, gdje cvate raskošni cvijet sreće, tako nježan, tako sjajan, kako ti još nikad vidio nijesi. Hodi! Ne boj se! — I dijete raširi ruke i baci se u vodu. Svita dan. Na zlatnom rubu obzorja, pojavlja se velika i sjajna točka. Od nje sva voda gori u potoku, pali se. Talas za talasom sjaji se veličajno, ko ljuska na ribi. Dječačić ide po toj ljuski, po talasima, dalje — dalje. Tijelo mu division dršće, srce trepeće, usta gore, — ali ide. U susret mu, dopliva velik bijel labud. Pliva mirno, ko ladja na moru, krila mu leprše ko jadra, nogama ravna vodom. Do njeg drugi, veliki bijeli.

„Uzmi mene, labude bijeli i prenesi me preko vode. Ja te ne ću smetati, gledaj, kako sam malen!" govoraše dječak. A labud opazivši ga, dopliva do njega i stane, pogleda ga, kima glavom udarajući krilima, te naglo okrenuvši se otpliva.

„Čekaj!" — moli dijete, „ne bježi preda mnom, uzmi me sa sobom, prenesi me!"

Ali ga labud ne sluša. Sve brže i brže gubi se u blještavim talasima.

„Počekaj!" — moljaše ga kroz suze, i daje se za njim u potjeru.

Sitni valovi gore od jutarnjeg sunca, lahki ih vjetrić cjeliva, donašajući sa sobom miomiris cvijeća i obližnje crnogorice. Tiho je, da čuješ mak rasti, i udaranje talasa o obalu, a svakim udarom sve dalje i dalje zanosi i nosi malog dječarca.

Do prsiju je već zapao u vodu, vidi mu se samo ruka — glava — kosa — — — — — — — — — — — — — — — — —
— —

Kraj postelje malog djeteta sjedi liječnik. Sluša i prisluškiva, hvatajući sluhom udarce srca i namršti obrve. Bijedna majka gleda u njeg, ko u lice proroka.

„Šta će biti?"

„Što bude", — misli liječnik.

„To što Bog dadne. Ako je jake naravi, to će s pomoću Božjom ozdraviti. A ako nije, to će za srećom, za vječnom srećom".

Bolesno dijete nejasnim očima gleda u strop, uzdiže se, pruža ruke i šapće gorućim usnama.

„Ja hoću cvijet sreće . . . Pustite me, idem za njim."

Ot tog časa prošlo je mnogo godina. Danas malo to dijete nitko prepoznao ne bi. Odrastao i promijenio se, u muževnoj je dobi te spoznao život.

Hvala starome učitelju botanike, poznaje sve cvijeće na svijetu i znade, da tamo, daleko za vodom ne raste nikakav cvijet sreće. On to znade.

A ipak, a ipak ide preko vode za njim, za tim cvijetom sreće. Hoće li ga naći? Tko zna?



NADA.

Nadvili se oblaci
Na nebeskom visu,
Ali moju zvjezdicu
Zaklonili nisu.

Znate l' što su oblaci?
To su zlobni ljudi,
A toj mojoj zvijezdici
„Nada" ime budi!

Svjetli mi oj zvjezdice,
Milovidno trepti,
Dok si ti na nebu mom
Nada ne će mrêti!

Neka dođe oluja
Bura neka huči,
Nada moja nikada
Samnom se ne luči!

Prirodni je zakon to:
Poslije kiše, sunce
Krasnim svjetlom ogrijeva
Dole i vrhunce.

Isto biva s nevoljom
Na me kada dođe,
Ja se uzdam u Boga
Pa mi onda prođe!

Ljubica Kovačić, učiteljica.



PRVI KORAK U SVIJET.

BISKUP SCHMITZ.

„Tko opasnost ljubi, propada u njoj".

I za mladu djevojku nastupa vrijeme, da je vode u svijet. Obično je majka, koja odlučuje, kada će posjetiti prvi ples i biti uvedena u društvo.

Djevojka bje čuvana do tog vremena poput nježna cvijetka u vrtu, u tihome obiteljskom krugu, a njezin život zaklonjen od opasnosti bje skroman i uređen. Sve plemenito i lijepo, što su roditelji i učitelji posijali u mladu joj dušu, počelo je klijati i cvasti. Cijelo biće njeno odavalo je anđeosku nevinost i bezazlenost. Njezin otvoren pogled bio je svjedokom, da Bog prebiva u čistome joj srcu. Brižan odgoj roditeljski upotpuniše još učitelji i učiteljice, većinom plemeniti i obrazovani ljudi. Događa se katkada, da taj cvijetak u razvitku ubere ruka Božja, te ga presadi iz prašine zemaljske u rajsku bašču. Tada se ispunja riječ: „Uklonismo je, da joj srce ne pokvari zloba", a oni, koji je ljubljahu govore plačući za njom: „Ostavila nas je, jer je bila predobra za ovaj svijet".

Već ovom izjavom priznajemo, da svijet pogubno djeluje na nevinost mladeži. No kad se djevojka upoznaje s društvom, ne misli na opasnost. Ona je doduše čula govoriti o zlom svijetu i njegovom djelovanju i nije zaboravila na to. Odlučila je, istina, nikad ne posjetiti nepristojno društvo, ali tamo, gdje ona opći i kamo je vode, tamo nije zao svijet. Ona sprovodi večeri u otmenom društvu, a i prvi njezin ples bio je vrlo pristojan. Istina, srce joj je kucalo, kad je stupila u plesnu dvoranu, ali je ipak bilo čarobno to veče. Mnogo se na nju pazilo, svi su bili vanredno ljubazni prema njoj, jednom riječju, ona se prelijepo zabavljala.

Već sad se raduje slijedećem plesu. Da, odijelo sviju gospođa nije bilo pristojno, ali što ćemo? Takva je sadašnja moda! Čula je i gdjekoju primjedbu, zbog koje su joj se obrazi zarumenili, ali gospodin, koji je tu primjedbu izrekao, vanredno je zanimiv, a današnja mlada gospoda sva su u svojim govorima lakoumna. Ona ne misle tako zlo, a i svijet o njima govori kao o vrlo pristojnim mladim ljudima. Zato djevojka ostavlja ples začarana svim, što je vidjela i čula, zadovoljna košto nikad prije. Uvjerena je o prvoj pobjedi svoje ljepote, dražesti i darovitosti. Došavši kući klekne u svojoj sobici, da kao obično izmoli večernju molitvu, ali u ušima joj zviždi, zuji, svira. Još je zablještuju svjetiljke plesne dvorane, a pogledi puni divljenja upravljeni su na nju. Čudnovato! Večeras ne može da izmoli niti jedan „Očenaš". Hoće da se prekrsti, ali i zato je umorna. Pa neka, već će drugi put to nadoknaditi.

Jest, zamamljiv je ovaj svijet i pruža mnogo uživanja. Djevojka postaje poznata, rastrese se, pozabavi, čuje svakovrsne novosti, u njoj se budi putenost i zadovoljava joj se najlukavijim načinom. Dosad je spavala u djevojci kao tajna sila, na koju se pazilo najvećom savjesnošću. Sad se na nju ne gleda više nepovjerljivim očima, samo kad s žestinom javlja, potiskuje se još kratko vrijeme. I odijelu posvećuje djevojka više pomnje nego do sada. Ona uživa u laskanju. Ta ugodno je slušati laskanje i biti „obožavana" naročito od onoga gospodina, kojega svi drže glavnim junakom društva i za kojega se je do sada uzalud zanimala jedna od njenih drugarica. Svaki joj čestita na uspjehu. Ona opaža i ljubomor drugarice, ali uživa, jer jasno vidi, da je pobjeda njena. Sve govori o njoj kao o zvijezdi društva, kraljici plesa. — Ona pobuđuje zanimanje u čitavom mjestu. Sad se već kod nje pojavila putenost i oholost. One su uzrokom, da posjećuje zabavu za zabavom, da hrli od plesa na ples. Jedva joj je moguće odazvati se svakome pozivu. Tjelesna joj snaga slabi, ali manjkati ne smije nigdje. Čini joj se, da ne bi mogla živjeti, ako bi propustila i jednu zabavu. Ta mlada je i to samo jedamput, a mladež se zabavljati mora. „Kitimo se ružama dok cvatu, ni jedan cvjetnjak ne štedimo. Ostavljajmo posvuda tragove naše radosti, ta to nam je zadatak". Tako misli svijet, ali oni, koji ozbiljno shvaćaju zadaću života vele: „Svatko, tko hoće da bude prijatelj svijeta, mora postati neprijatelj Boga. Hiljade, da milijune ljudi načinio je svijet neprijateljima Boga".

Pogledajmo djevojku kratko vrijeme iza kako je ostavila školu! Vidjet ćemo, kako se je promijenila, otkad je počela općiti sa svijetom. Ona nema stalnih načela, pojmovi o krjeposti sasvim su joj nejasni, mnogo toga, što je prije poštovala kao svetinju, sad joj se čini glupošću, ona se smije svojoj prijašnjoj naivnosti i savjesnosti. Njene pobožnosti nestalo je sasvim. Samo za nuždu još nedjeljom posjećuje sv. Misu. Pogrješke drugarica ne odbijaju je, a ni vlastitih zabluda ne plaši se više. Jedna strast rađa drugu, a za opomene savjesti oglušila je sasvim.

Koliko li se djevojaka gubi na toj stramputici! One smatraju laskanje iskrenom ljubavi, a ne opažaju otrov obavijen šećerom. Propadaju prije nego li opaze propast. Pa ako i ne izgube sasvim djevojačku nevinost, uznemiri ih gotovo uvijek u toj bujici slasti nesretna ljubav. Prije nego li opaze, već su postale žrtvom neurednog nagnuća. Tada se izjedaju bez nade u nutrinji svojoj, te ginu poput otkinuta cvijeta. Miris je djevojačke duše iščeznuo, a ako i poslije sa prezirom govore o takvom stanju kao o gluposti, rana srca, koju su zadobile, ostavlja uvijek trag. Ostaje li djevojka i sačuvana od tog razočaranja jedno izgubi sigurno u toj vrevi svjetovnog uživanja, a to je ljubav k Bogu i pobožnost. U životu taštine i uživanja nije

srce sposobno da se uzdigne k Bogu i da se s Njim sjedini. Kako li je dražesna bila djevojka u svojoj djetinjoj jednostavnosti i nevinosti! Sad joj je znanje o vječnim istinama sasvim površno, a da se pokaže modernom, ne usuđuje se nigdje zastupati svoje vjersko uvjerenje. Ona više ne poznaje samu sebe.

Nije čudo, da se djevojka pored takovih nazora zaruči s inovjercem. Ta njoj je glavno da vodi bezbrižan život i da može posjećivati društva kao i do sada. Kao zaručnica obasuta cvijećem i čestitkama utvara si, da je sretna. Ona uviđa doduše, da se iznevjerila svojim načelima i izgubila svoje prvobitne ideale u vrevi društva, ali nju malo smeta, da se na njoj obistinjuju riječi pjesnika: „Tko traži svijet, taj ga nađe, ali i ono, što je u njemu t. j. pakao. Zato ne ljubimo svijeta". Ne misli se time, da se sasvim odreknemo svijeta. Živimo u svijetu, samo ne s njim. Svijet nas neka okružuje, ali neka ne uđe u naše srce. Nu da to postignemo, treba nam čvrste volje, jer „tko ljubi opasnost pogiba u njoj". Da za oluje ne izgubimo ogrtač, moramo ga dobro pričvrstiti, a hoćemo li, da u svijetu ne izgubimo svoja kršćanska načela, moramo revno obavljati svoje kršćanske dužnosti. Možda ćemo donekle biti izvrgnuti ruglu zlobnoga svijeta, ali odrekavši se njemu za volju svojih načela, ni on sam ne će nas poštovati. Čemu se bojati ljudi, koji venu kao trava? Svijet prolazi sa svojim nasladama, a tko čini Božju volju, živjet će do vijeka.

Jelka Plivelić.



MARIJA JOSIPA,
KRALJEVNA FRANCESKA.

MARIJA HERMANN.

Kao ljiljan uzdiže se plemenita pojava ove uzor žene, plemenite i kreposne majke usred kaljuže ondašnjega franceskoga dvora. Žena jaka, koja je plemenitost i čistoću svog značaja znala sačuvati okružena atmosferom pokvarenosti, putenosti i pakosti. Takova bijaše Marija Josipa, kraljevna franceska, majka nesretnog kralja Ljudevita XVI.

Već kao dijete odlikovala se prijaznošću i blagom ćudi, bila je veselje i ponos svojih roditelja Fridrika Augusta II. kralja Saske i Poljske i majke Marije Josipe austrijske.

Ruku ove vanredne kneževne zaprosio je u g. 1747. franceski kralj Ljudevit XV. svečano za svoga sina prijestolonasljednika. Teškim srcem dali su roditelji svoju privolu za taj vez, jer su znali u koje teške prilike dolazi njihova kći.

Fridrik August sjedio je na prijestolju, koji mu je morao ustupiti otac Marije Leczinski buduće svekrve njegove kćeri. A sam kra-

ljević tek je pred godinu dana izgubio ljubljenu ženu Mariju Tereziju španjolsku, koju nije mogao da zaboravi, te se podao sasvim svojoj tuzi. Svaki predmet koji bi ga njegove pokojne žene sjetio, izvabio bi mu suze na oči, a vrlo često govorio bi o njoj. Vanredna plemenitost srca Marije Josipe pokazivala se u sućuti, koju je imala s tugom svog supruga. Finom tankoćutnosti plemenitog ženskog srca dijelila je s njim njegov bol, ne ćuteći se povrijeđena ovom njegovom ljubavlju za pokojnu ženu.

„Ne bojte se, dragi supruže, da me time vrijeđate" govorila mu ova plemenita žena, da ga obodri. „Vaše suze jamče mi, što imam od vaše ljubavi očekivati, budem li tako sretna, te ju zadobijem".

Pa kako da ne zadobije ljubav žena tako plemenita? Neodoljivom nježnošću iskazivala je usluge, od najmanje do najveće, te tim stekla osobito štovanje.

Kraljević čuvao je kao dragu uspomenu jednu narukvicu Marije Terezije, koja je bila ukrašena njezinom slikom. Po njegovoj želji nosila je Marija Josipa taj nakit. Tako bje njemu dana utjeha, da kraj izgubljena blaga vidi, — ta nije bilo moguće da kraljević ne upozna vanrednu vrlinu Marije Josipe — i ovo novostečeno blago. Isto takovom nježnošću prisvajala je Marija i srce svoje svekrve.

Ovo plemenito vladanje duboko se dojmilo kraljevića i on je danomice osjećao sve veću ljubav k Mariji Josipi. Nu pravu veličinu njene dobrote upoznao je, kad je g. 1752. obolio na crnim kozicama.

Marija, znajući kako kraljević strepi pred tom pogibeljnom bolešću, nastojala je u početku sakrivati pred njim svaku pogibao, samo da on ne klone duhom. Najznamenitiji liječnici budu prizvani, no bolest se danomice pogoršavala. Marija Josipa nije ni čas ostavila bolesnika.

Jedan od liječnika, koji nije kraljevnu poznavao uskliknu udivljeno jednoga dana: „Uistinu takve dvoriteljice nijesam još vidio. Tko je ta gospođa?"

„To je prijestolonasljednica!" odgovoriše mu.

„Tako", odvati liječnik, „od nje bi mogle učiti naše sentimentalne dame, koje se boje stupiti u bolesničku sobu svog supruga!"

Kad su Mariji Josipi predočili pogibao, kojoj se izvrgava, dvoreći bolesnika s tako kužnom bolesti, odvratila je ona „Ako ja i umrem pa što zato! Franceska će uvijek dobiti prijestolonasljednicu, samo da joj se uzdrži prijestolonasljednik!"

U ovoj pogibeljnoj bolesti upoznao je prijestolonasljednik svu plemenitost svoje supruge tako, te uspomena nu prvu ljubljenu ženu nije bila više zaprjekom da zavoli Mariju Josipu. Sve predmete svoje pokojne žene, koje je vazda uza se nosio, odstranio je, da ga ništa više ne sprječava ljubiti samo onu, koje molitvi i požrtvovnoj njezi ima zahvaliti svoje ozdravljenje.

Vez uzajamnog prijateljstva i ljubavi vezao je od sada ova dva plemenita bića, i nijedan oblačak nije mutio sreće njihove. Oni bijahu složni u izvršivanju dužnosti, koje im je nametnuo njihov položaj; ljubljahu vjeru svoju i krepost, a tako odgajahu i djecu svoju.

Prilike, koje vladahu na dvoru uvjerile su također prijestoljonasljednika da jedino u toj ljubavi ima tražiti svoju sreću. Poznato je da su njegovim, putenim strastima odanom ocu Ljudevitu XV., vladale maitresse, a najviše pak zloglasna Marquisa Pompadour.

Ova pokvarena žena opazila je doskora, da njezin život pobožni prijestolonasljednik i njegova supruga preziru, pa je i zato težila za osvetom. Prvo što je nastojala postići bilo je, da razdvoji oca i sina. Ona je predočivala prijestolonasljednika kralju kao čovjeka, koji samo teži za vladavinom, koji se samo pričinja dobrotvoran i pobožan, da steče sklonost svojih podanika; a kreposti prijestoljonasljednice i njezine pobožnosti samo kao prenavljanje. Dvorjanici i ostala dvorska lica koja su od te milosnice dobivala mnogu nepoštenu nagradu, podupirahu ju je u tom sramotnom poduzeću.

U tome žalosnom položaju bila je nesretnom nasljedniku prijestolja jedina utjeha nježna ljubav njegove plemenite žene. No opaka Pompadourka kao da je i to opazila, pa je sada nastojala da ih rastavi. Ona je sklonula kralja te je on zahtijevao od svoje snahe, da da i ona prisustvuje svečanostima dvora u Versaillesu i Choisyu, te neka i ona, poput drugih uživa u ovim frivolnim zabavama. Ali plemenita Marija radije je podnosila i nemilost kraljevu i proganjanje njegove milosnice, nego da se i jedan čas rastavi od svog supruga.

I svekrva Marije Josipe, i djeca njezina svi se kupili oko Marije, svima je bila tješiteljicom i njihovim bolovima. Između njih nasta najsrdačnije prijateljstvo, a siromašna kraljica, koju je suprug sasma zapustio, samo je u tom prijatnom i povjerljivom krugu svoje djece našla mir i utjehu.

Odijeljeni od bučnih zabava pokvarenog dvora živjeli su Ljudevit i Marija Josipa u svojim odajama, sretni jedino u međusobnoj svojoj ljubavi. On, prijestolonasljednik, pripravljao se za svoje buduće zvanje, usavršavajući se u znanostima i umjetnostima, a Marija izrađujući ručne radnje za siromahe.

Sreća njihova bila je neiskazana, kad im se rodio sin. Ovome prvome (potonjemu nesretnome kralju Ljudevitu XVI.) pridošlo je kasnije još četvero djece. Ljudevit Stanislav, Karlo, Marija kasnije kraljica od Sardinije i Elisabeta, koja je zaglavila u revoluciji pod guilotinom.

Rođenje svakoga djeteta bilo je veliko veselje za siromahe Pariza; kad se prvi sin rodio bilo je 600 djece obdareno potpunim odijelom.

Roditelji su nastojali svoju djecu odgoditi pobožno i kreposno. Nijesu se oslanjali samo na uzgajatelje i učitelje njihove, već su i sami sudjelovali pri obuci i uzgajanju.

Svakoga tjedna dolažahu princevi i princese u sobu majke, gdje su u prisutnosti očevoj pokazali što su naučili. Prijestolonasljednik sam ih je u jezicima ispitivao, a prijestolonasljednica obučavala je u vjeronauku i povijesti. Ako su roditelji bili zadovoljni s napretkom onda bi djecu nadarivali, da u njima pobude sve veću želju za naukom.

Ljubav k bližnjemu bila je nauka, u kojoj su ovi izvrsni roditelji htjeli da najbolje djecu izuče. „Vodite moje sinove u kolibice siromaha“, da sami vide, na svoje oči, kako se oskudno hrane, rekao bi često kraljević uzgajatelju svoje djece, „jer vladalac, koji ne pozna bijede svog puka, nije dobar kralj“.

Na žalost, da je ovaj izvrstan muž bio slaba zdravlja. Sve veća bijeda njegove otadžbine, užasno rasprostriranje bezboštva i prezir ćudoređa — koje je iz samog okuženog kraljevskog dvora proizlazilo — sve to tako se doimalo plemenitog njegovog srca, te se podao tuzi, koja je skršila svu njegovu tjelesnu snagu. Uzalud bijaše nastojanje majke, žene i sestara, da ga tješe, i ohrabre izgledom u bolja vremena, u nedalekoj budućnosti. Ništa ga nije moglo ni utješiti ni obodriti, te je već 20. prosinca 1765. umro od plućne bolesti.

Da će Marija Josipa slijediti skoro svog ljubljenog supruga, bolno su naslućivali oni, kojima je ona bila tako draga u životu. Požrtvovna njega bolesnog muža, iscrpla je njezinu i onako slabu tjelesnu snagu.

Dvoreći njega nije opažala, da joj sve više nestaje snage. Nu, njegovom to oku nije izmaklo. Često bi ju molio neka se čuva, ili bar malo odmora priušti, ona bi se onda udaljila, ali samo u jedan kut sobe, te tamo sjedila mirno, da ne oda svoje prisutnosti, a opet da bude u blizini svog supruga. Vlastito zdravlje bila je voljna žrtvovati za onoga, kojeg je smatrala svojim dobrom u životu. Bez njega joj se život činio tužan, a ipak morala je vidjeti kako je izdahnuo u njenom naručju!

Istom pomisao na svoje materinske dužnosti probudila ju iz neiskazane tuge. Nastojala je svom snagom da svoj teški bol barem nadvlada. Trsila se da što točnijim načinom života, barem donekle ublaži bolest, koja je u nje napredovala, te da se uzdrži što moguće dulje svojoj djeci, te nadzire njihov uzgoj.

Najveća joj briga bila da joj sinovi postanu bogobojazni knezovi, te je za njihovu odgoju odabrala najvrsnije muževe Franceske. Osobito je bdila nad štivom svoje djece. Svaku bi knjigu prije sama pročitala i odstranjivala od njih svako štivo, koje bi čistoći njihovih načela štetno bilo.

U odmakloj svojoj dobi upoznao je i isti kralj Ljudevit XV. vrlinu svoje snahe, te je ona stekla njegovo povjerenje. I on, kojim su prije vladale milosnice, dao se sad od nje na nekoja hvalevrijedna djela sklonuti.

U to doba bila je neiskazana radost Marije Josipe ta, da je davno svoje nastojanje, kralja opet privesti njegovoj supruzi, a oca djeci, vidjela ispunjeno. Ta radost kao da je i na njeno zdravlje povoljno djelovala. Liječnici bjehu već izjavili da je kraljevna potpuno ozdravila. Ali to bijaše samo sjaj sunca prije zapada.

Isto takovi jaki bolovi u prsima, koje su navijestili smrt supruga joj, pojaviše se i kod nje. Ona oćutje da joj je konac blizu, ali puna svete odanosti rekne: „Neka se vrši volja Božja. Skoro ću se u vječnoj radosti sastati sa svojom suprugom!“

Sada je stala pobožnije moliti, odredi daljni uzgoj djece, a velik dio svoga imutka ostavi siromasima grada Pariza.

Konac se brzo približavao. Najveći joj bijaše bol, da se mora sa svojom djecom rastaviti, prije no je dovršila njihovo uzgajanje. Kad je posljednji put primila sv. Pričest reče: „Mislim, da sada imam dosta snage, da se s djecom oprostim“.

Ipak, kad je došao princ, bio je bol majčina srca tolik, da su teški uzdasi ugušili slabi glas njezin, te je nijemo, suznih očiju, dala sinu zadnji blagoslov. Drugi tek dan budu kćeri pripuštene, koje plačući poklekoše do umiruće majke.

Što bje Marija Josipa onim, koji nijesu pripadali bučnim i razvratnim krugovima kraljevskog dvora i koji su sve događaje dvora i domovine zabrinuto gledali, razabire je iz riječi Marije Leczinske, koja je umirućoj odvratila, kad se opraštajući s njome, skupivši svu snagu umolila svekrvu da joj oprosti, ako ju je kada rastužila. „Ah moja mila kćeri, moja najveća tuga je, da moraš otići od nas!“

I ova „saska junakinja“ kako su obično Francezi zvali svoju prijestolonasljednicu, umre navršivši tek 35 godina, moleći usrdno s onima, koji oko njena kreveta moljahu molitve umirućih, 17. ožujka 1767.



KNJIŽEVNA ZRNCA. (Nastavak).

Rad je melem rani,
Rad je kreposti vrelo.

Teško zemlji i slobodi,
Gdje nesloga kolo vodi.

Tko svakom sve povjerava, tomu se može malo povjeriti.

Dan večerom — čovjek svrhom
U životu svom se hvali.

Ne ima sreće, gdje ne ima mira, ne ima mira, gdje ne ima Boga. (Massilon).

Čovjek je to sretniji, što usreći više ljudi. (La Rochefoucauld).

Počela su sreće: mirna savjest, dobre nakane i pošteni čini. (Nicole).

Sreća je lopta, za kojom trčimo, dok se kotrlja, a netom se ustavi, gurnemo je nogom. (Madame de Puisienz).

Ako je čovjek nesretan, mora da je sam tomu kriv, jer je Bog sve ljude stvorio, da budu sretni. (Epiktet).

Pravi put k sreći kazuje plemenita dobrotvornost, ne gledajući na zahvalnost i na korist. (Madame de Staël).

S nesrećom se sprijateljiti znači, osigurati se za budućnost.

Kada duša nadzemaljsko motri, a svlada zemaljštinu, onda je ona kreposna. (Sokrat).

Svaki je dan jedan cio život u malenom. (Dr. Šarić).

Sve je Luciju moj tuđe, tek je vrijeme naše. (Seneka).

Najčešće i najčistije radosti djetinjega doba jesu religiozne. (Fenelon).

Svladavanje samoga sebe je najnužnije za čovjeka. (Sokrat).

Navika privodi čovjeka kreposti ili zloći. (Seneka).

Učiteljica bez ideala je nadničarka.

Istina je uvijek jedna ista,
Makar da se svagda i ne blista.

Bolovi su kao i burni oblaci. Iz daleka su crni, a iz bliza jedva sivi. (Jean Paul).

Ako si plašljiv i nježan sa svojim bolovima, onda te jače peku kao i kopriva, kad je polagano dirneš, no primiš li je odvažno bez straha, onda te samo malo vrijeđa i boli. (Jean Paul).

B'jedo — b'jedo — tko te huli,
Huli samog Boga,
Koji nam te čestokratno
Nam'jenjuje s toga,
Da okuša, kiti li nam
Dušu vrlost prava,
Jer se zlatu tek u ognju
Čistoća poznava. (Sundečić).

Ako ne ćeš, da te žalost dva puta pohodi, a ti slušaj odma prvi put, o čemu ti govori, o čemu te poučava. (Sienkiewicz).

Tko ljubi slobodu, ljubi narod svoj. (Jean Paul).



SLOBODNA ZIDARIJA.

Često se puta čuje ili čita o slobodnoj zidariji, framazonima i ložama, a da mnogi i ne znaju što je to i za čim teži. U kratko ću razložiti čitateljima „Za vjeru i dom“, jer opširno ne dozvoljava prostor lista a i teško je, da ne bi rekao što ne stoji. Valja uvažiti, da su to tajna društva, koja strogo čuvaju tajnu.

Svrha slobodnih zidara i njihovih loža je pod firmom humaniteta, kreposti i dobrotvornosti, uništiti uopće svaku vjeru a katoličku osobito. Širiti bezboštvo i vladati politikom — sudbinom — naroda. Početak imaju u engleskom deizmu, a ne kako bi oni htjeli — da zavaraju neznalice — još prije Krista ili od Adama. Ime loža nastalo je od loggia što znači daščaru, u kojoj su nekad stanovali u istinu zidari, koji su išli po gradovima gradeći lijepe, umjetničke crkve.

Kako su stari zidari imali svoje meštre, pomoćnike i šegrte, sastanke, posebne znakove, riječi, običaje te prisegom obvezane tajne, tako imadu i moderni slobodni zidari. Razlika je u tome, što su oni zbilja prelijepe crkve zidali, dok ih ovi ruše, glavar prvih zvao se je meštar a ovih se zove meštar ili veliko svijetlo. Uz veliko svijetlo ima i drugih časti, kao nadzornik, govornik, ceremonijar, arhivar, knjižničar, tajnik, procjenitelj i pokrivač, koji istražuje, da se tko ne pozvan u ložu ne dovuče.

Skup svih loža jedne zemlje zove se velika loža ili veliki orient. Od novije dobe su silno se raširile, ima ih na tisuće sa nekoliko milijuna članova. Djele se u niže i viši opet u razdjele. Ima ih među nižima, koji u opće ne znaju što to znači „slobodni zidar“ i za čim teže, odvela ih tamo znaličnost i taština. Druge opet dovede korist, jer im kupuju samo od svojih članova, samo svoje pomažu svakim sredstvom i u svakoj zgodi, a treće privuku u to kolo zabave i pijanke. No to su sve niži.

Viši pak sve vode ali i tih ima nekoliko razdjela. Za imena najviših se ne zna ali oni za pravo vode sve, dok su ostali puko sredstvo u njihovim rukama. Prokušaniji koračaju u častima naprijed. Nekoji ih danas dijele u dogmatske sa glavom u Rimu, političke sa glavom u Parizu i financijalne sa glavom u Americi. Da im je u rukama silna štampa, novac te većina politike, o tome ne ima nikakove dvojbe.

Tolika protuvjerska štampa naša, djelo je njihovo, jer i u Hrvatskoj ima već framazuna. U Zagrebu su slobodni zidari (ljubav k bližnjemu) otvorili dne 2. veljače ove godine i svoj dom.

Primanje u ložu, kao i napredak u častima biva uz ogavne ceremonije. Kandidata uvedu u tamnu sobu. Usrijed sobe je crno presvučeni stol sa svijećama, mrtvačkom glavom i mačem. Za stolom veliki meš'ar sa zvijezdom od pet trakova na prsima itd. Tada ga meštar pita što traži, on odgavara svijetlo. Ako tražite svijetlo odcite se praznovjerja, u kojem ste rođeni i živite, nastavlja meštar itd. Mora se zakleti na mač i vlastitom krvi to napisati. Promocijom na pomoćnika meštra biva još gadnih prizora, da se čovjeku koža ježi.

Dakako da su ceremonije kod raznih naroda razne ali sve jedne gluplje od drugih. Iza kušnje dolazi prisega tajnosti o svem što se unutra čuje i radi. Ta je stroga i obvezuje, da se svaka izdaja kazni najstrašnijom smrti.

Svi upućeniji framazuni su danas u pravom smislu bezbožci. A svi prevrati počevši od onog god. 1789. pa do danas većinom su djelo njihovo. Tko može poreći, da oni nijesu ono učinili od Portugala, tko opet da današnji talijansko turski rat nije djelo njihovih ruku?

Članove imaju iz raznih staleža, pa i najodličnijih. Nekoji im dvorovi pogoduju i dopuštaju javno mnijenje, da zaposjednu najviše stolice i zakonodavstva. U novije doba osobito vrebaju na škole i sokolstvo. Sva sila im je češkog sokolstva u rukama a veli se i jedan dio našeg. Lajiciziranje škole te uvađanje građanske ženidbe velike su im meke za maloumne.

Crkva a i nekoje države zabranjuju ovakove tajne družbe, jer obaraju svaki društveni poredak. Crkva pače ima za članove stroge kazne t. zv. izopćenje. Izopćenje crkveno sastoji u tom, da izopćenik gubi pravo na javne molitve, ne smije se u groblju pokopati, ne smije prisustvovati misi i drugim pobožnostima, s izopćenim nije slobodno družiti itd.

Uvaži li se da je crkva dobra majka svih ljudi pa ipak prema ovakovima tako stroga, tada je jasno kako je ovakova družba pogibeljna.

R. T.



KATOLIČKO UČITELJ. DRUŠTVO U ISTRI.

(Ujedno i odgovor g. dr. DOMINIKU GUDEKU).

Po čitavome gotovo svijetu vrsta se katoličko učiteljstvo u društva, da složnim radom provede katolička načela u uzgoju. Doduše u gdjekojim krajevima počelo se to vrstanje i dosta pokasno, a to je bilo i uzrok, da nijesu katolički učitelji mogli postići onih uspjeha, koje bi bili postigli, da su to prije učinili. Ja sam uvjeren, da bi kod nas već moralo postojati udruženje katoličkih učitelja i učiteljica. Čim se naime u kojoj katoličkoj zemlji pojavi liberalna struja u učiteljstvu, treba da se osvjedočeni katolički učitelji i učiteljice okupe, da tako lakše onemoguće i rad i širenje liberalne struje učiteljstva. Da je sve naše učiteljstvo u svome uzgojnome radu strogo na kato-

ličkome stanovištu, toga ne može nitko ustvrditi. Prema tome pojava učiteljskog društva, koje se stavlja strogo na katolička načela, svakako je radosna, koju mora svaki katolik a pogotovu katolički svećenik iz sveg srca pozdraviti. Pa zato sam i ja veseo i srce mi, doista division dršće od radosti, što se osnovalo katoličko učiteljsko društvo u Istri.

Još bih veseliji bio, da se skupština učiteljstva u Istri obdržavana 4. lipnja 1911. čitava izjavila, da oduševljeno prihvaća prijedlog g. Bačića, da će čitav svoj rad osnivati na načelima svete rimokatoličke Crkve. Kada pak toga nije htjela učiniti, znak je da ne ljubi katolička načela. Ta pak činjenica zahtijeva, da se učitelji i učiteljice, koji su osvjedočeni i žarki katolici, okupe u društvo, osnovano na katoličkim načelima. U takovome samo društvu može vladati sloga i jedinstvo, jer se temelji na istini, dok u društvima gdje nema katoličkih načela nema ni istine, a prema tome ni sloge ni jedinstva. Prema tome, kad sam oduševljen za to katoličko društvo, onda sam oduševljen i za slogu trajnu, koja se temelji na ljubavi prema Gospodinu Isusu Kristu za slogu, koja traži da njoj za volju zaniječemo svoja načela nijesam i ne dao Bog da ikada budem

Takovo eto moje mišljenje ponukalo me da spočitnem „Kršć. školi“, odnosno uredništvu njezinome Dr. Gudeku, što nije srdačno pozdravio osnutak katoličkog učiteljskog društva u Istri. Iz toga se vidi da nam nije do megdana već do same stvari.

Dr. Gudek u svome odgovoru na moje prigovore napisao je i ovo: „Kad tko obeća, da će raditi na temelju narodnom i vjerskom, treba to sa zadovoljstvom konstatirati. Onda je protiv onih, koji ne drže svoje riječi, lakši boj“. Na to sljedeće odgovaram. „Temelj vjerski“ pojam je odveć širok, pa ga svatko može natezati, kako vjerski“ pojam je odveć širok, pa ga svatko može natezati, kako već kome treba. I upravo danas govori se mnogo o vjeri, ta i Haeckel hoće nekaku vjeru. Kada bi sve učiteljstvo u Istri jednodušno kod „temeljom vjerskim“ shvaćalo katoličku vjeru, onda bi sigurno bili napustili taj neodređeni pojam, pa prihvatili sasvim određeni, to više, što se život i rad nekoga društva ne da pravo ni zamisliti a kamoli provoditi bez jasnih i određenih načela. Zato se ima konstantirati sa žalošću, da se mnogi učitelji i učiteljice nijesu htjeli izričito izjaviti na katolička načele.[1]

Toliki su u nas Hrvata išli među narod s „vjerskim temeljem“, jer inače ne bi bili mogli naroda predobiti za svoje nazore. A kad su onda narod — kako vele — prosvijetlili, onda nijesu više trebali „vjerskog temelja“. To se u nas Hrvata često opetovalo, i zato je rekao Msgr. Matija Stepinac na konstiturajućoj skupštini „katoličkog

[1] Svećenicima u Istri bit će bolje poznato društvo „Narodna Prosvjeta“ negoli Dr. Gudeku. Što oni sude o tome društvu, može Dr. Gudek naći u 1. broju ov. god. „Sveć. Zajednice“.

narodnog saveza“ jednome prisutnome gospodinu: „Svi su nas varali“. A ipak katolici pored svega toga u Hrvatskoj stvaraju fuzije i konfuzije i zadovoljavaju se obećanjima rada na „temelju narodnom i vjerskom.“ Tko se opeče, u mrzlu kašu puše, a mi smo se već toliko puta opekli, pa ipak i dalje nastojimo gutati vruću kašu, makar nam i usta izgorjela. Pa da nijesmo naivni?!

Lakši je onda boj — veli Dr. Gudek — kada se vidi, da se netko ne drži svojih riječi.

U našem slučaju obećanje rada na „temelju vjerskom“ je slabo obećanje, jer se ne zna pravo, što se tim temeljem obećaje. U drugu pak ruku, zar će biti nama katolicima lakši boj onda, kad protivnici naši mnoge predobiju za se. Bit će sigurno teži boj! Zašto je katolicima u mnogim krajevima mučno? Zato, jer su sa zadovoljstvom konstatirali obećanja rada na „temelju narodnom i vjerskom“, i jer su očekivali „lakši boj!“ Nijesu badava već stari rekli: „Si vis pacem, para bellum — hoćeš li mir, pripravljaj se za rat“.

Sveti Ivan Evanđelista, na koga se tako rado pozivlju irenici svake ruke — premda pogrješno — veli: „Dođe li tko k Vama, i ne donese te nauke (naime Kristove, koju spominje u predašnjem retku) ne mojte ga u kuću primiti: niti mu Zdravo recite“.

Prema tome mi katolici moramo u svakoga tražiti Kristovu nauku, i tko čitave ne donese k nama, ne ćemo s njime. Tada bit će s nama Krist, a naš rad pratit će blagoslov Božji.

Na koncu spominjem da odgovor, što mi ga dao Dr. Gudek u „Kršć. školi“ nije na čast ni njemu ni „Kršćanskoj školi“.

Bogoljub Strižić.



SVEČANA AKADEMIJA LIT. DRUŠTVA „DANICA“.

31. siječnja pozvala nas četica učiteljskih pripravnica, članica literarnog društva „Danica“ na svečanu akademiju. Rado se odazvasmo tome pozivu, ta svaka učiteljica, koja je i sama bila samostanska učenica, obljubi samostan i rado zalazi onamo k bivšim svojim dragim učiteljicama.

A ovaj put zvale nas pripravnice, na nam pokažu svoj rad i razviju misli, kako kane taj rad i u životu nastaviti. Moramo im priznati da zaslužuju svaku hvalu. Napredovale samo tako i dalje, Bog dao ne jenjalo im nikad oduševljenje u radu za vjeru i dom!

Svaka točka programa, izvedena je precizno. Uvjerismo se, kako finim razumijevanjem njeguju glasbu i pjevanje. Burgmeinova serenada i Wagnerov Feuerzauber odigrane su tako lijepo, i zaslužile su onaj pljesak gdice koje su te točke izvele, kao i ona gdica, koja je

pjevala Deželićevo Jutro. Zbor nam je pružio užitak lijepih i melodioznih naših nar. popjevaka. Najljepša točka programa bila je deklamovanje Čengić Age. Svako pjevanje druga članica, a svaka je zadaću svoju krasno izvela. — Akademiju počastio je svojim posjetom i presvijetli g. nadbiskup-koadjutor Dr. A. Bauer. *H. K.*

ZDRAVSTVO.

Hrana. Kod hranjenja valja paziti i na način, kojim se hrana uzimlje. Općenito govoreći čovjek valja da hranu ponajprije dobro prožvače, jer inače hrana dobro ne prožvakana dolazi u želudac, u kojem se onda mora i onaj proces pretvaranja hrane obaviti, koji bi već imao biti obavljen u ustima, a time se želudac slabi. Prema tome nije dobro da hranu naprosto gutamo. Da se hrana uzmogne dobro prožvakati valja da njegujemo usta sa zubima. Čvrsti i zdravi zubi od velike su vrijednosti za hranidbu našega tijela. Zato i valja te organe čuvati i njegovati. Ponajprije valja paziti na čistoću ustiju. Zato valja usta i zube prati. Ako se zubi ne čiste, tada zaostaju mrvice među zubima te trunu, što ne samo da prouzrokuje zadah u ustima već i čini, da počnu i zubi trunuti. Osobito mrvice od bijela kruha počinju brzo trunuti. Zubi se imadu ispirati iza svakoga jela. Kod čišćenja zubiju rabe se razni praški: sanator i conservator. Bit će prema tome i najbolje, da se služimo kojim od tih dvaju prašaka.

Počnu li nas zubi boljeti barem tada pođimo do liječnika zubara. U pomanjkanju naravskih zubi dobro je da si dademo metnuti umjetne zube.

Da očuvamo zdravlje zubi i ustiju čuvat nam se valja od jela i pila, koje je ili vrlo hladno ili vruće.

Tako čuvajući usta i zube čuvat ćemo i zdravlje našega želuca, koji je najglavniji organ probave. Kod hranjenja od velike je važnosti i naš nos, koji nam kazuje, da li je koja hrana zdrava i nezdrava. Tako na pr. hrana, koja se počinje rastvarati zaudara, a to nam je opomena, da takve hrane ne uzmemo.

Na probavu naše hrane mnogo utječe i položaj našega tijela. Ljudi, koji mnogo kroz dan sijede imaju redovito i slabu probavu. Na to bi se moralo misliti, pa onda po mogućnosti i mijenjati položaj tijela, pa što sjediti, što šetati

Zato valja da si ljudi, koji mnogo sjede, također nađu vremena da se prošeću u čistome zraku.

(Nastavit će se.) *Pedagog.*

KUĆANSTVO.

Užežen maslac. Užežen (ranketiv) maslac metne se u kipuću vodu, pa kada se rastopio, odmakne se lonac od vatre, da se voda ohladi, a maslac se u hladnoj vodi skruti, otvrdne. Na to se gnječi u vodi u kojoj ima sode (na litar vode jedan gram sode). Onda se opere još u vodi u kojoj je pomiješano nešto octa. Soda protjera zaudarajuću sirastu tvar i neutralizuje kiselinu od maslaca. Ovako očišćen maslac izgnječi se u svježem

mlijeku, pa će dobiti posve čist i svjež okus.

Svježa jaja tonu odmah u vodu, ona koja plivaju niti su svježa, niti su dobra za čuvanje. Ako jaje ostane u toploj ruci hladno, nije također svježe. Ako se svježa jaja drže nad vatrom postat će vlažna.

Mrlje od kave odstranjuju se tako, da se namažu malko glicerinom i nakon nekoga vremena operu mlakom vodom; na to se vlažna mjesta pogladčaju sa krive strane. Ni najnježnija boja ne će se pokvariti ovakovim postupkom.

Da cipele postanu nepromočive. Najbolje sredstvo za nepromočivost cipela i čuvanje kože je ricinovo ulje. Ono ne samo da zatvara luknice u koži, već čini da ona bude mehka i gibka. Potplate od novih cipela neka se mažu kuhanim lanenim uljem, dok god ga mogu upijati, dočim za gornju kožu neka se rabi ricinovo ulje. Potplati natopljeni uljem dva puta su trajniji.

Mrlje od crnoga vina na stolnjacima lako se odstranjuju, ako se što prije namažu hladnom, čistom svinskom masti. Kada je to učinjeno, ostavi se stolnjak na miru do slijedećega pranja, tada se ispere hladnom vodom i zelenim sapunom i zažme u mlakoj vodi. Postupa li se tako ne će biti ni traga mrljama.

KNJIŽEVNOST.

„Što majčica djeci priča". Priredila M. H. Bakica. Zagreb 1911. Marijinoj kongregaciji učiteljica, sekciji za siromašnu djecu, poslala je autorica gore navedene knjige, anonimna Bakica, 25 egsemplara, da ih prigodom daruje svojoj siromašnoj djeci. Budi joj ovime, u ime one dječice, koja će te knjige dobiti izrečena topla hvala. Zahvalne smo Bakici, tim više, jer ćemo moći obdariti dječicu, ne samo toplim odijelom, već ćemo joj uza to i pružiti knjižicu punu lijepih, ma baš lijepih priča. Odijelo grijat će malo im tijelo, a priče će obradovati malo im srdašce.

A što vrijedi priča lijepa, dobra, djetetu? U uzgoju srca, bez dvojbe priča je važan faktor. Oduševit će ga da slijedi lijepe primjere.

O, kad bi majke i bake i danas, kao negda u lijepa, stara vremena, kupile, onako u sumračju djecu i unučad oko sebe pa im pričale!

Možete li si zamisliti ljepše slike, no, prijatnu sobu, sumračje, vatra plamsa u peći, a dječica zaokupila, majčicu ili baku: »Daj nam što pričaj«. A ona sjedne, oko nje dječica, očice uprte u nju, mala ustašca otvorena, a ona priča i priča o junacima o dobroti i ljepoti, ili priča iz Biblije iz starog i novog Zavjeta one priče drevne, ali vječno nove, neiscrpive ljepote . . . O, kad bi se i danas još djeci pričale priče!

Nu, gle malo ne zaboravismo, da nam je čitateljicama progovoriti o Bakičinoj knjizi. Jedanaest je tu sabrano priča, djelom izvornih, djelom prevedenih. U prevedenim pokazuje se fini ukus Bakičin, jer su sve osobito lijepa sadržaja, a u izvornim očituje se lijep dar Bakičin — pričati dječici. Pričati im, i znati ga-

nuti srca njihova za lijepo i plemenito. »Stric iz Amerike« lijepo ih uči obljubiti jednostavnost i uljudnost. »Mirkov san« pobuđuje ih da budu dobri, ako žele od Boga ispunjenje želja. I tako je redom svaka priča za se lijep biserak. No Bakica ne »moralizira« u svojim pričama, ne, njene su pričice kao cvijet, svaki svojom ugodnom bojom i mirisom. Miris struji iz cvijeća, a tako i ljepota iz Bakičine priče.

I vanjskoj formi ne može se knjizi prigovoriti. Našim kolegicama ju preporučamo koncem godine za nagradnu knjigu, a i roditeljima ju preporučamo, da ju nabavljaju za svoju djecu. *Herma Kürschner.*

SVEGA PO MALO.

Demonstracija irskih katolika. U Dublinu davao se u kazalištu komad „Sir Walter Raleigh“ u kojem je autor hotio proslaviti engleski protestantizam i popularizirati ovom dramom protestantske historijske laži. Ona ista kraljica Elisabeta, koja je proganjala katoličko svećenstvo i puk, bila je uzvisivana kao osobita junakinja, a nesretna Marija Stuart, kao žena zla i opaka. I jedan isusovac igrao je ulogu jednog buntovnika i obečavao za umorstvo Elisabetino — papinski blagoslov. — Komad bio je za nižu vrstu engles. i škotskih protestanata. Nitko ne bi prije bio pomišljao, da će se kazališna uprava usuditi dati izvađati u katol. Dublinu, takav protukatolički komad. Protest bio je veličajna manifestacija za vjeru, i dokaz vjernosti irskih katolika crkvi. Kod premijere bje kazalište puno, najprije se čulo mumljanje negodovanja, zatim zapjeva netko irsku himnu, koja veliča vjeru otaca. Tom se glasu pridruže i stotine drugih. Pa kad htjedoše pretstavu nastaviti, ostavi velik dio publike, pjevajuć himnu kazalište. Komad bje osuđen. Još se jednom davao pred pola praznom kućom. Kad bi se ovako protestiralo, čitamo u „The Irisch Rosary“ iz kojega ovo vadimo, i protiva komadima nećudoredna sadržaja, bio bi rezultat sjegurno povoljan. *A. S.*

Novi napredak ženskog pokreta. Gospojica Štefanija Nauheimer, učiteljica, namještena je u bečkom kotarskom školskom vijeću. Prvi je puta da se ženi podijeljuje tako odgovorna služba. U Njemačkoj još nisu učiteljice došle do tako važne službe. *H. J.*

DOPISNICA UREDNIŠTVA.

Dragan Moslavinski. Primismo pjesme, ali ih ne možemo uvrstiti. Nu, ne smalakšite radi jednog neuspjeha.

Rosanda. Pomenuta tri člančića nismo primili. Hvala, da nam se opet javiste!

Vatroslava. Uredništvo mora znati ime pisca. Anonimne stvari, ma i najbolje — ne uvrštujemo.

Mnogima. Molimo pretplatu slati upravi, a ne uredništvu.

U 2. broju potkrale nam se ove pogrješke:

1. U članku: „Žene u Evanđelima“, na str. 34., retku 15. odozdo ima ovako glasiti: „bilo je to ne malo odlikovanje.

2. U članku: „Zdravstvo“, točka 5. u drugome retku imade se poslije riječi „imadu“ dodati riječ „ne“.

3. U članku: „Štivo i kazalište“, na str. 51., retku 15. odozdo ima biti mjesto „ispravni“ — „isprazni“, a mjesto „ispravnima“ — „ispraznima“.

Platili list „ZA VJERU I DOM“:

Za god. 1912.

Vanda Hrčko, Blagaj, K 3·—; Ljubica Vujanović, Stara Rijeka, K 3·—; Anka Plečko, Desinić, K 3·—; Mandica Kapp, Ernestinovo, K 3·—; Terezija Adžija, Grubišnopolje, K 3·—; Matija Proštenik, Varaždin, K 3·—; Matija Lovrić, Dubrovnik, K 3·—; Dr. Antun Mahnić, Krk, K 3·—; Marija Tecilazić, Drvenik, K 3·—; Dr. Tomo Šešelja, Birbinj, K 3·—; Marija Ferri, Metković, K 3·—; Ana Köhler, Kreševo, K 3·—; Jelena Glavadanović, Kreševo, K 3·—; Slavka Slavić, Knin, K 3·—; Marija Ljubičić, Tranina, K 2·—; Tonka Ujinović Dogan, Vrlika, K 5·—; Silvija Markulin, Zagreb, K 3·—; Vjera Trauttner, Zagreb, K 3·—; Č. s. Josipa, Zagreb, K 10·—; Slava Pletikapić, Drenovac, K 3·—; Marijana Smoković, Jaska, K 3·—; Hedviga Radović, Jablanac, K 3·—; Ljubica Lukadelli, Novi k. Trogira, K 3·—; Filomena Andreis, Blato na Korčuli, K 3·—; Marija Blečić, Cres, K 3·—; Marija Benigar, Zagreb, K 3·—; Stjepan Butura, Zagreb, K 3·—; Anka Arnold, Pokupsko, K 3·—; Antun Kotlarski, Zagreb, K 5·—; S. Donata, Zagreb, K 84·—; Marija Rikati, Tvrčec, K 3·—; Marija Dabčević, Lučac-Spljet, K 3·—; Marija Poklopović, Milna, K 3·—; Melanija Vidab, Zagreb, K 3·—; Marija Špan, Zagreb, K 3·—; Mimica Popović, Samarica, K 3·—; Ružica Marković, Kosinj, Gor., K 3·—; Vilma Katalinović, Kaštel St. K 3·—; Gaminija Ciarrocchi, Hercegnovi, K 3·—; Neferović Darinka, Sibinj, K 3·—; Katarina Palandžić, Odžak, K 3·—; Jelka Veršec, Zagreb, K 3·—; Č. s. Genezija, Zagreb K 2·—; Adela Englehardt, Zagreb, K 3·—; S. Regina, Zagreb, K 14·—; Josipa, Huzek, Zagreb, K 3·—; Milka Kovačić, Zagreb, K 3·—; Dragutin Hohnjec, Černomerec, K 3·—; Karlo Kindlein, Zagreb, K 3·—; Antuna Fröhlich, Bizovac, K 3·—; Benjamin Zeininger, Zagreb, K 3·—; Danica Lajoš, Šid, K 3·—; Julija Majhofer, Požega K 3.—; Anka Heinel, Vrpolje, K 3·—; Marija Mlinjar, Koprivnica, K 3·—; Zlatka Mihoković, Koprivnica, K 3·—; Anka Belesnoj, Varaždin, K 3·—; Zora Doljak, Valpovo, K 3·—; Marija Böhmler, Djakovo, K 3·—; Pintarić Franjo, Varaždin, K 3·—; Zlata Scharnagl, München, K 3·—; Marija Kazaman, Kotor, K 2·—; Julijana Slaninka, Djakovo, K 3·—; Sestre sv. Križa, Bos. Brod, K 2·—; Školske sestre, Imotski, K 3·—; Katica Wolek, Zvečaj, K 3·—; Jelisava Latković, Jezerane, K 3·—; Paula Ostojić, Karlovac, K 3·—; Marko Šajnović, Vinkovci. K 3·—; Julije Kempf, Požega, K 3·—; Augusta Holz, Požega, K 3·—; Slava Delak, Sušak, K 3·—; Slava Marchetti, Zemun, K 3·—; Katarina Jurčić, Omišlje, K 3·—; Irma Kulper, Zagreb, K 3·—; Gustav Baron, Zagreb, K 3·—; Matija Stepinac, Varaždin, K 3·—; Irena pl. Pisačić, Krašić, K 3·—; Maca Perić, Ostanje, K 3·—; Pavica Gužvinac, Lepoglava, K 3·—; Evica Koštan, Šibenik, K 3·—; Verka Simonelli, Pašman, K 3·—; Eleonora Zapletal, Sarajevo, K 3·—; Marija Sielska, Travnik, K 3·—; Sofija Stejdohar, Kutina, K 3·—; Nikola Mašić, Široka Kula, K 3·—; Antonija Mužar, Dubrava, K 3·—; Nado Nekić, Zadar, K 3·—; Ljubica Krpan, Zadar, K 3·—; Matilda Grubić, Solin, K 3·—; Janja Vržić, Spljet, K 3·—; Ernestina Thyr, Glamoć, 3·—; Tereza Posovac, Ruma, K 3·—; Valerija Pavelić, Gospić, K 3·—; Marija Fučić, Čunski, K 3·—;

Dr. Toma Matić Wien, K 3·—; Jakica Zoković, Blato, K 2·—; Marica Sekanina, Knin, K 3·—; Ivanica Klarić, Makarska, K 3·—; Djevojačko društvo, Punat, K 3·—; Marija Šir, Vinkovci, K 3·—; Zora Löschner, Grižane, K 3·—; Ružica Štefančić, Crni Lug, K 2·—; Mar. kong. Uršul. inter., Varaždin, K 4·—; Mar. kong. Uršul. inter., Varaždin, K 2·—; Blanka Senečić, Zagreb, K 3·—; Dolores Ivačić Zadar, K 2·—; O. Ivo Maretić, Ilok, K 3·—; Zora Čulinović, Otočac, K 3·—; Vjera Defilipis, Nerežišće, K 2·—; Katica Stipišić, Vrisnik, K 3·—; Marija Vodnica, Mokošica, K 3·—; Klara Radić Bol, K 3·—; Magdalena Lešić, Bošnjaci, K 3·—; Sestre mil., Požega, K 28·—; Anka Solenghi, Mrzović, K 3·—; Agata Cegur, Zagreb, K 3·—; Stjepan Huzek, Krašić, K 3·—; Ljeskovar Zora, Bednja, K 3·—; Anka Kraljević, Brod na Savi, K 3·—; Dragutin Marušić, Plešce, K 3·—; Zorka Vasić, Zagreb, K 3·—; Marija Kvastek, Novi Perkovci K 3·—; Sestr. Milosrdn. Sarajevo, K 4·—; Gabrijela Wöhlfer, Hrv. Dubica, K 3·—; Milena Kamenarović, Spljet, K 2·—; Augustina Peleč, Dubrovnik, K 3·—; Ema Mentlik, Makarska, K 3·—; Danica Smodić, Zagreb, K 3·—; Antica Belamarić, Šibenik, K 2·—; Jozica Sponza, Šibenik, K 2·—; Božo Ivaneš, Nazaret, K 4·—; Sestre Milosrd., Sinj, K 6·—; Antonija Ujčić, Gorica, K 3·—; Sestr. Milosrd. Županjac, K 3·—; Slavica Dokuzović, Bjelina, K 3·—; Jelena Vincetić, Brčka K 3·—; Pavla Križan, Pitomača, K 3·—; Marijana Belohlavek, Gorjan, K 3·—; Franjevačka sakrist. „Trsat“, K 5·—; Augustin Wolf, Osijek, K 3·—; Marija Steiner, Osijek, K 3·—; Antica Krvarica, Knin, K 3·—; Tonka Mrduljaš, Igrane, K 3·—; Anka Lončar, Živogošce, K 3·—; Marija pl. Springelsfeld, Zagreb, K 3·— Ema pl. Vancaš, Zagreb, K 3·—; Terezija Leopold, Zagreb, K 3·—; Julia pl. Kiepach, Zagreb, K 3·—; Škola, Martinska ves, K 4·—; Katica Culić, Ilok, K 3·—; Prof. Tabula, Truta, Zadar, K 3·—; Marija Ostojić, Varaždin K 3·—.

Katolikinjo Hrvatice!

Časna dužnost Tvoja jest da nagovoriš i druge, neka se pretplate na ovaj naš list: „ZA VJERU I DOM“. Tako i Ti postaješ suradnica, koja širi ideju naše ženske organizacije na uzvišenim katoličkim načelima. Kad Ti tko obeća, da će držati list, tad javi ime njegovo:

Upravi lista „ZA VJERU I DOM“,
Zagreb, Samostanska ulica 17. =
